

Nadino »štopanje« skozi življenje

Pogovor z Nado Kostanjevic

✉ Vladimir Habjan ✉ Irena Mušič

Neko oblačno nedeljo sem se odpeljal na Primorsko. Že dolgo sem si želel spoznati *Nado Kostanjevic*, dolgoletno dopisnico Planinskega vestnika. Njen prvi objavljeni prispevek sem zasledil »davnega« leta 1968. Članek *»Kako sem bila v enem letu trikrat (neprostovoljni reševalec)«* opisuje tri hribovske nezgode, ki jih je doživela. Prva se je zgodila na Risnjaku, ko so v trdi zimi iskali prevoz za ponesrečenega plezalca, druga je bila smrtna nesreča njihovega vodnika pri plezanju v Dolški škrbini, ko so šli na društveni izlet na Kočno, tretja pa se je pripetila na Begunjščici. Ta je bila res nenavadna. Sedem reških planincev je proti večeru prišlo na Roblekov dom, ta pa je bil proti pričakovanju zaprt. V mali koči poleg doma so našli mlado dekle v sami srajci, ki ni nič govorila. Prespali so v koči in se naslednjega dne z njo vrnili v dolino. V Begunjah so končno našli njen »dom«; to je bila psihiatrična bolnišnica. Dekle so že tri dni neuspešno iskali ... Nadini prispevki, lepo berljivi in domiselno napisani, so si potem sledili vsa ta desetletja do današnjih dni. Gotovo je ena naših najstarejših dopisnic. V zadnjih letih se je spominjamo po neverjetnih popotovanjih po vsej Primorski, ki jih je opravila »na štop«.

Ustavil sem se pred domom starejših občanov. Vsi so bili res prijazni. Ko sem že mislil, da bom moral na dolgo in široko razlagati, koga iščem, me je nekdo od zadaj pocukal za roko: *»Zdravo, jaz sem Nada, samo malo počakajte, takoj se vrnem.«* Potem je skakala naokoli, organizirala, vodila upokojence za roko, kot da bi bila tam zaposlena, ne pa oskrbovanka. Kmalu pa smo že sedeli pred domom na klopci, poleg je bila njena pastorka Mija, in pogovor je stekel.

Zanimalo me je vse: od kod je, kako je zašla v hribe, njena življenjska pot, kako da je

zdaj v domu ... Nada je razlagala tekoče, kot da bi govorila o dogodkih zadnjih dni, ne izpred več desetletij; če sem kdaj dvakrat vprašal isto, me je že malce grdo pogledala in rekla, da je to že povedala ...

Rodila se je pred osemindesetimi leti v Sušaku blizu Reke. V družini je bilo šest otrok. Njen oče je bil dr. Viktor Ružič, odvetnik, slikar in novinar, zadnji ban Savske bano-

vine in minister pravde v vladi Kraljevine Jugoslavije. Že od malega je imela rada hribe, saj je bil oče tudi planinski odbornik v HPD. Ko so jo skupaj z mlajšo sestro pustili doma, ker sta bili premajhni za nedeljski izlet, sta iz razočaranja splezali na domačo peč, dol pa nista več znali ... Čeprav ji je oče v šali govoril, da je treba gledati goro od spodaj, cerkev od zunaj in gostilno od znotraj, ga Nada ni ubogala in se je kmalu odpravila v gore. Sprva na bližnje tam v okolici Reke, pozneje tudi više. V članku *»Iz moje popotne torbe«* (1969), v katerem se spominja svoje matere, opisuje, kako je z družino prenočila v Šlosarjevem domu pod Risnjakom. V natrpani sobi je planinec Uco želel, da bi mati zaprla okno, ker ga je zeblo, in mati ga je res zaprla, pri tem pa po nesreči vse po vrsti pohodila. Brat Maco pa je, ko je Uco zaspal, okno spet odprl in pri tem znova vse pohodil. Potem se je spet zbudil Uco, ki ga je zeblo, mati je okno spet zaprla in spet vse zbudila in tako je trajalo vso noč. Zjutraj, ko so vstali, pa so videli, da je bilo okno brez šip ...

Nada je že s šestimi leti postala članica Hrvaške planinske zveze. Njeno uživaško mladost pa je pretrgala vojna in brezskrbne hoje po gorah je bilo za nekaj časa konec. Po koncu vojne je morala do končati šole in se za-

posliti ter pomagati še bratom in sestram, da so jih dokončali. Na gimnazijo je hodila na Sušak, na Prulah v Ljubljani pa je opravila eno leto go-spodinjske šole. Čeprav ji je ravnatelj rekel, da ji bo zaradi slovenščine težko, je imela ob koncu leta že štirico! Potem ko je opravila še enoletni knjižničarski tečaj v Zagrebu, se je najprej zaposlila kot uradnica v gostinskem podjetju na Reki, pozneje pa v reški knjižnici, vendar so jo odpustili, ker je hodila v cerkev. Zatem je delala v špediciji na Reki, dve leti pa tudi v tehnični knjižnici v Kranju; takrat je bila prvič na Storžiču. V tistem obdobju je bila aktivna članica planinskega društva na Sušaku. Bila je na zveznem tečaju na Dur-

mitorju in v društvu je vodila in pomagala na izletih po Gorskem Kotarju in drugje. Takrat so potovali po večini z vlakom ali s tovornjaki.

Leta 1959 se je poročila v Vipavo. Tedaj so se ji slovenski hribi še bolj približali, intenzivno jih je obiskovala vse do sinovega rojstva. Delala je v Novi Gorici, potem pa je vodila podružnico knjižnice v Vipavi. Spet se je vključila v planinsko društvo, kar trinajst let je bila tajnica PD Vipava, hkrati pa je odkrivala slovenske gore in planine, vodila izlete in hodila na planinske tabore. Leta 1983 ji je umrl mož, pozneje pri vojakih pa še sin. Doma sta ji ostali pastorka Mija ter skrb za domačijo in živali, svinje, krave in kokoši. Takrat se je začela sprva ob popoldnevih, pozneje tudi za ves dan, potepati po okoliški pokrajini in štopati, saj avta ni imela; po tem jo poznamo tudi mi. 1. septembra 2003 je doživela in preživela infarkt; naredili so ji obvod in danes je spet pri močeh, vendar za dom ni več mogla skrbeti, zato so obe s pastorko sprejeli v dom starejših občanov v Ajdovščini.

Kako to, da je začela pisati? *»To imam že v genih, saj je moja stara mama najbolj znana hrvaška književnica Ivana Brlić - Mažuranič, ki jo je Hrvaška akademija znanosti in*

umetnosti dvakrat predlagala za Nobelovo nagrado. Prvi pisalni stroj sem si izposodila in potem sem začela pisati tudi sama ...»

Je kdaj tudi plezala? »Ne grem prav rada, če je treba prijeti z rokami. Bila pa sem na Gradiški turi, na Jalovcu, Triglavu, Storžiču, večkrat na Grintovcu ...»

Pa rože imate radi. »Tako je, vendar letos teloha še ni, je preveč snega (bila je zgodnja pomlad, op. avtorja). Včasih sem jih celo ,rabutala'. Iskala pa sem jih tudi na težko dostopnih krajih, npr. enoglavi osat v Gačniku ...»

Bralci Vestnika vas verjetno najboljše poznajo po vašem znamenitem štopanju, na katerem ste doživeli res zanimive dogodivščine. »Res je, preštopala sem veliko in zgodila se mi je vrsta zanimivih stvari. Spoznala sem na primer, da imajo ljudje več psov kot pa otrok ... (smeh). Zdaj hodim tako, da pustim pastorko kje v vasi, sama pa se odpravim še dlje. Včasih se komaj še pravočasno vrnem. Vendar v domu ne zdržim dolgo, hitro dobim »črve v riti« ...

Kako ji je všeč Planinski vestnik? *»Nanj sem naročena že od leta 1969. Malo preveč je alpinizma, ampak za vsakega se najde nekaj.«*

Prav lepo smo klepetali. O štopanju, gorah, rožicah, spominih in še čem ... Zapisali bi lahko še več, pa naj še sama kaj pove (glej članek »Pa še o rožicah«). Piše še vedno precej, njen zadnji prispevek sem našel v društvenem glasilu vipavskih planincev *Tura*. Prav zabavno zna pisati, malce drugače kot običajni, (pre)resni avtorji, pa vendar tako, da bolj pritegne. Preberite, če vam *Tura* pride v roke ...

In kako se je končal pogovor? Tako, kot je za Nado značilno. Opraviti sem moral prevoz dveh upokojenk, ena izmed njiju je bila na vozičku; šli smo v Varstveni delovni center, ki je sicer v bližini doma, ampak peš je le predaleč. Ko smo jima pomagali iz avta, sva se na hitro poslovila. Nada je imela namreč polne roke dela, saj je spet pomagala drugim ... ●

✉ Mirko Bijuklič

